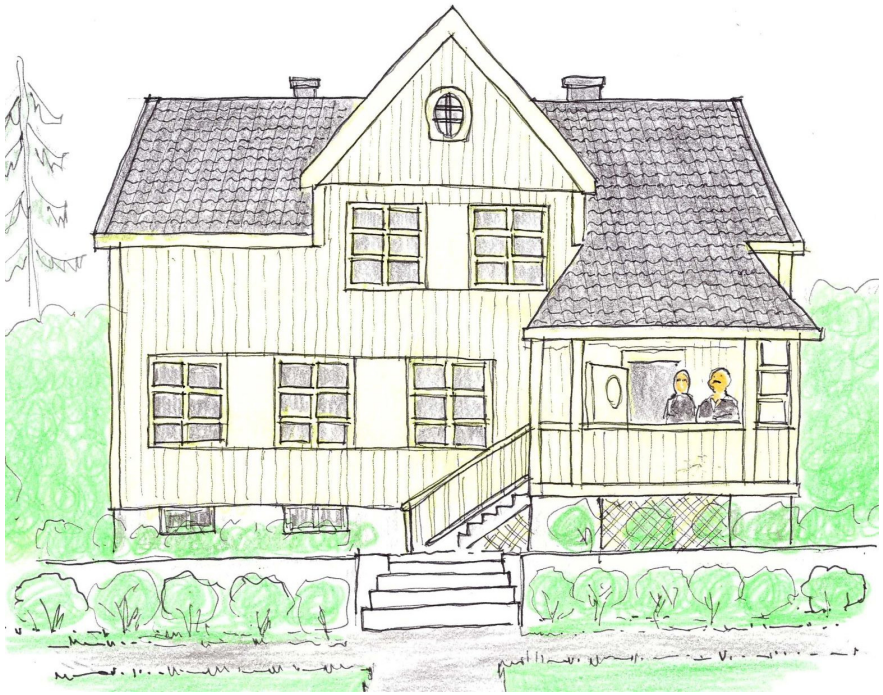

Vi dro til Blommenholm for der bodde Bestemor og Bess, som var moren og faren til far. De hadde et stort hus i en diger hage. Bess het egentlig Arnt, det var ham broren min var oppkalt etter, Det var han som hadde startet jernvareforretningen der far arbeidet.

På Blommenholm bodde også tante Ingebolla som var søsteren til far. Hun het egentlig Ingeborg, men ble kalt Ingebolla for hun var ganske god og rund. Hun styrte i kjøkkenet, og av henne fikk jeg rød saft når jeg var tørst. Hun kunne være nokså morsom av og til, og hun leste Donald Duck enda hun var voksen.

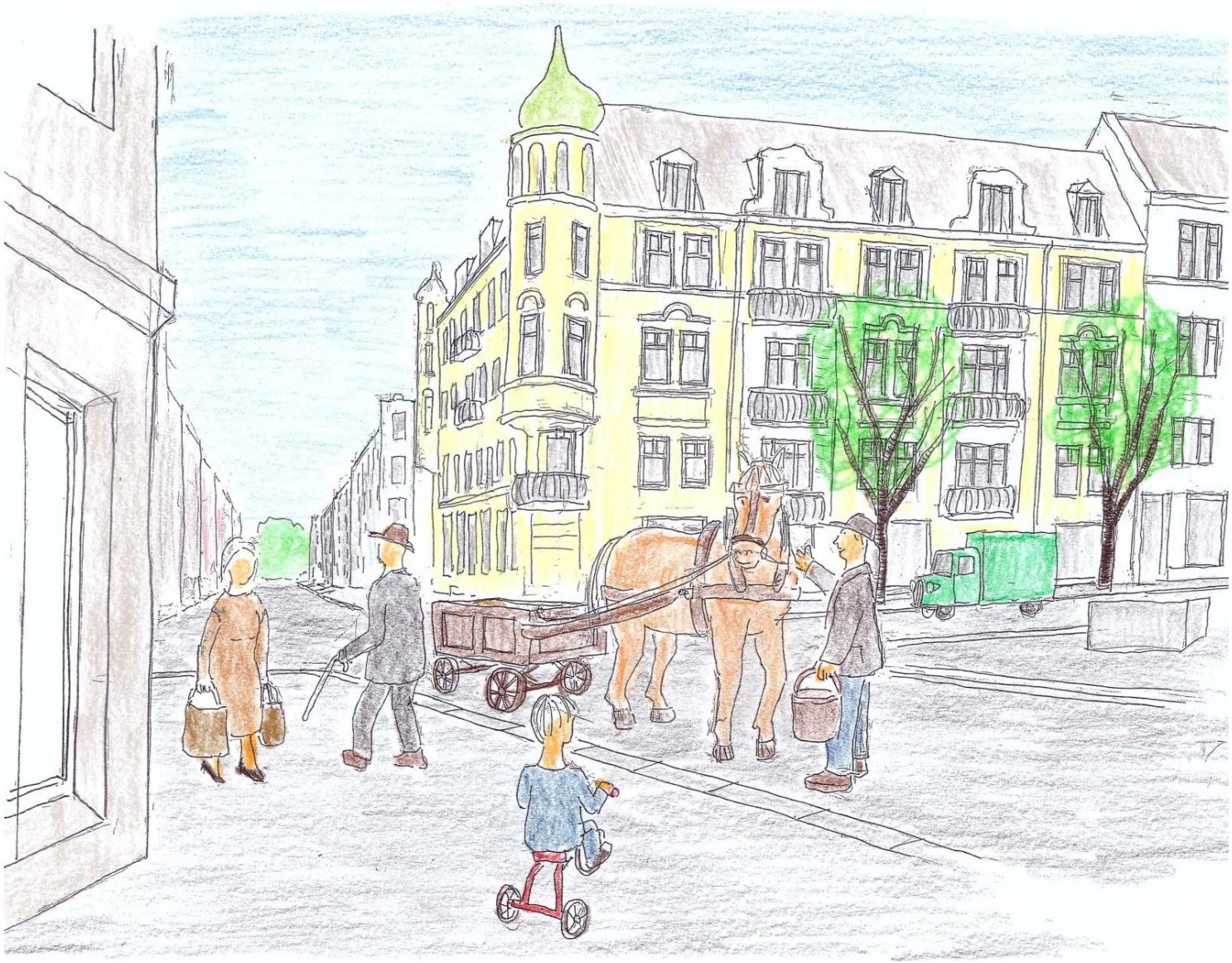

Det var mange biler den gangen også, selv om det er mange fler i dag. Forretningene fikk de fleste varene sine levert med lastebiler.

Det hendte likevel fortsatt at noe kom med hest og vogn. Men det var såpass sjeldent at det gjorde inntrykk på meg de få gangene jeg så det.

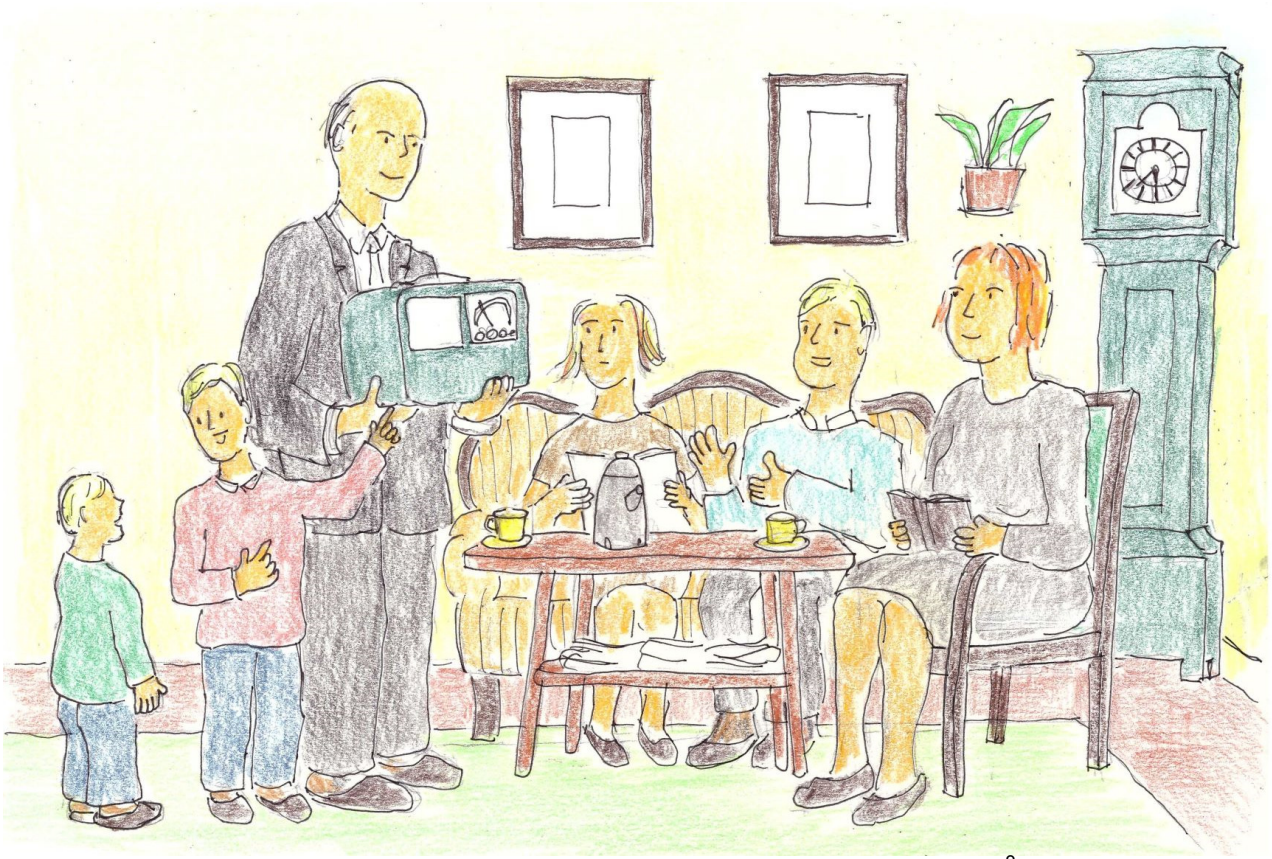

Dette var mange år før datamaskiner og mobiltelefoner ble funnet opp. Men vi hadde telefon. Det var et svart apparat som hang på veggen i spisestuen. Det gav fra seg en ilter ringetone hver gang noen ringte til det, omtrent som en sinna vekkerklokke Da løp vi til telefonen, tok av røret og sa «Vær så god Amble». Så skulle de som hadde ringt si hvem de var og hvem de ville snakke med. Når vi skulle ringe til noen selv, måtte vi ta av røret, vente på summetonen og så slå nummeret til den vi ville snakke med. Og da var det ikke knapper å trykke på, men en skive med alle tallene som vi måtte dreie rundt med fingeren.

Da jeg var veldig liten hadde vi ingen radio i familien. Jeg tror jeg var tre-fire år gammel da far en dag kom hjem med en grønn Kurer reiseradio. Det var en stor dag. Med radio i huset kunne vi høre på reportasjer fra skirenn og skøyeløp, og lørdagsunderholdning med spørrekonkurranser og kriminalhørespill. Og far ville gjerne høre på konserter med klassisk musikk.

TV-programmer begynte de ikke å sende i Norge før i 1960. Mor og far kjøpte aldri TV, det var noe mor først skaffet seg etter at far døde i 1980. Men tante Ingeborg kjøpte TV tidlig på 1960-tallet. På den tiden sendte NRK en riktig film hver mandagkveld. Da var det ofte at mor og far reiste til henne for å se på «mandagsfilmen».

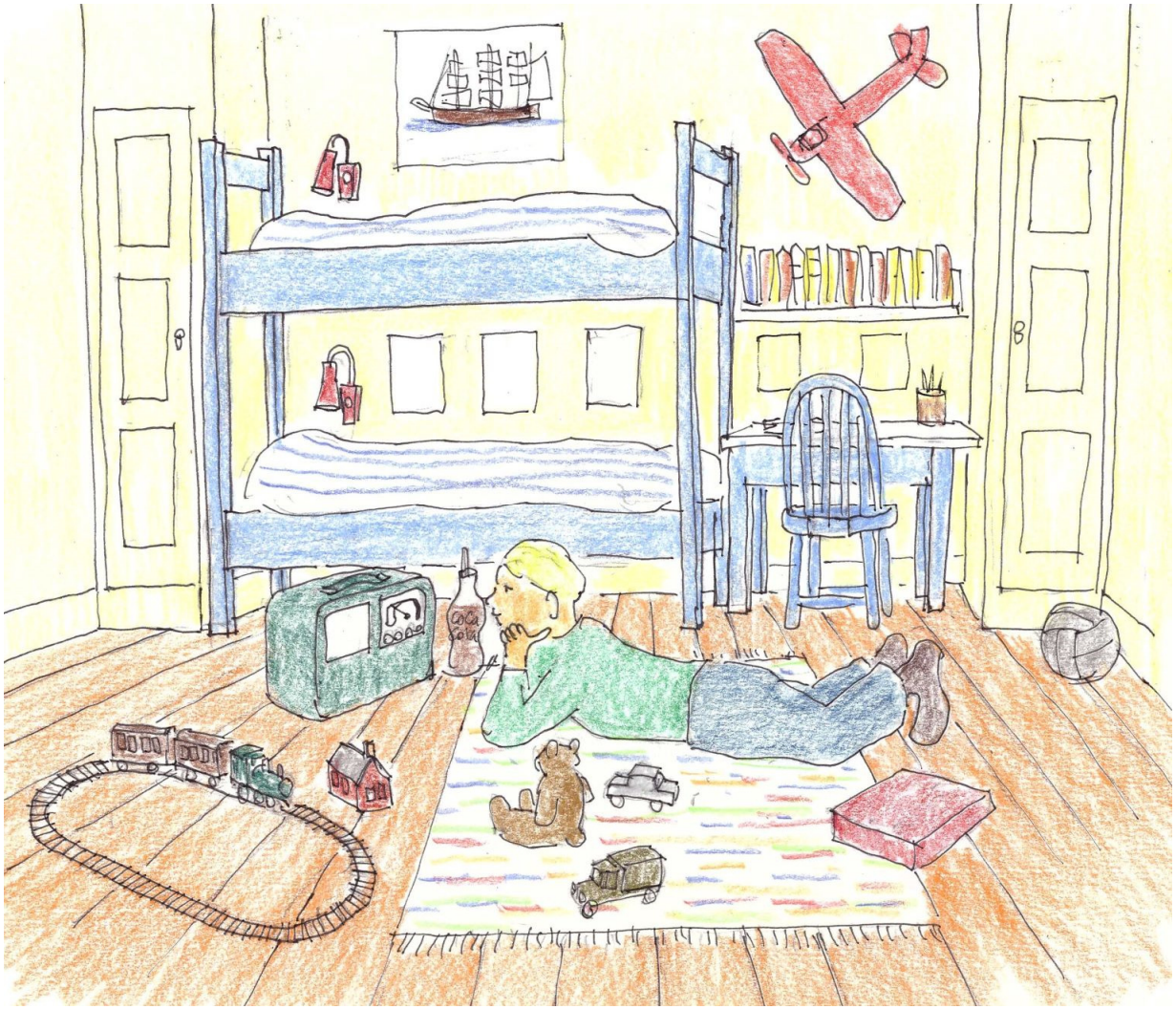

Noe av det fine med radioen var at den var så liten at vi kunne ta den med fra rom til rom. Slik at jeg kunne ha den med inn på gutteværelset for å høre på barnetimen.

På hverdagene var det «barnetime for de minste» om morgenen. Da var det gjerne Torbjørn Egner som fortalte om Ole Brum eller om Kardemomme by, eller Anne Cath Vestly som fortalte om Ole Alexander Filibombombom. På lørdag ettermiddag var den riktige barnetimen, med hørespill og konkurranser og hva det nå var. Det var ukens høydepunkt, og da fikk jeg lørdagsgodter og en liten flaske Coca Cola.

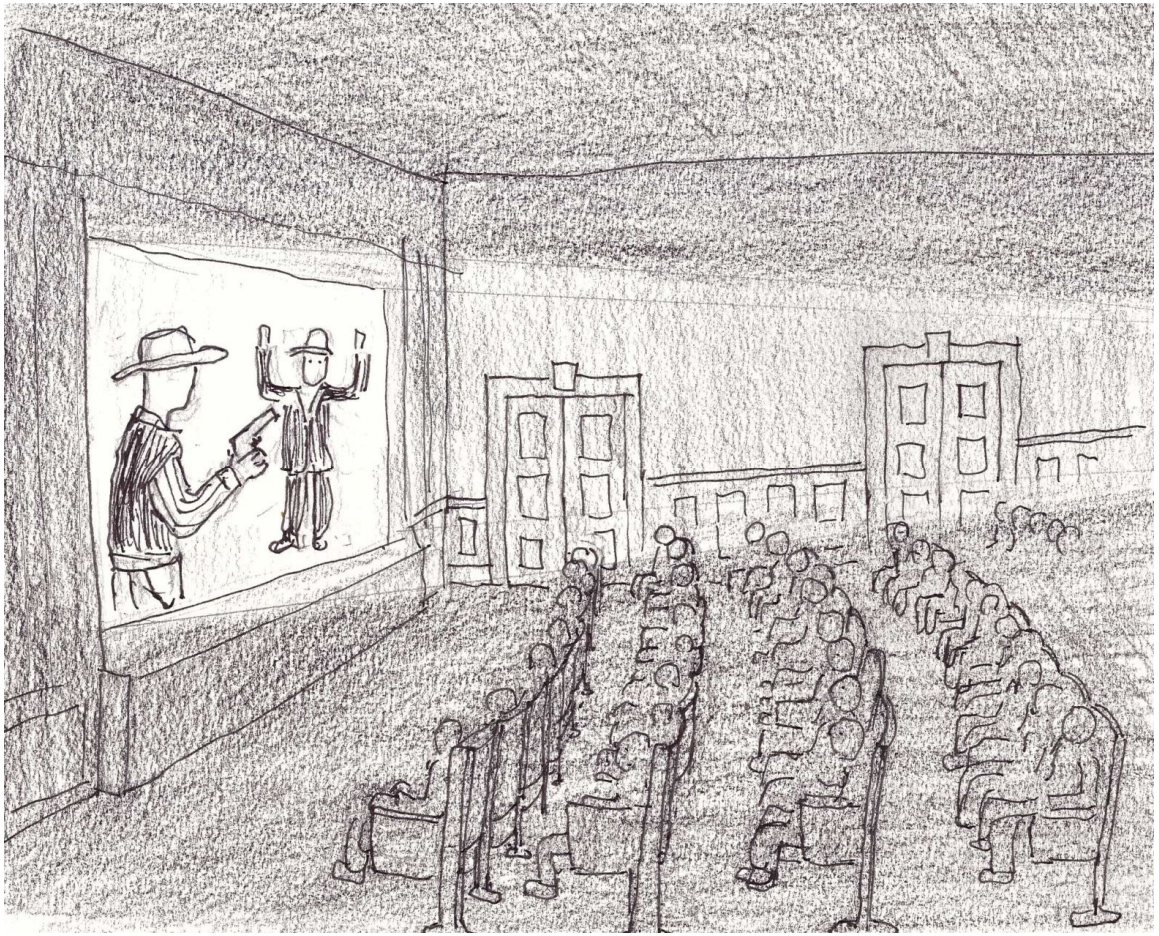

TV hadde vi altså ikke, men vi gikk en del på kino. Ikke hver uke kanskje, men sikkert et par tre ganger i måneden. Å gå kino den gangen var nokså likt med å gå på kino i dag, Den viktigste forskjellen var at de fleste filmene var i svart-hvitt. Fargefilmen var kommet, og ble vanligere etter hvert. Mange var nokså opptatt av dette, og når man skulle velge hvilken film man skulle se, var det viktig å få vite om den var i svart-hvitt eller i farger. Og etter hvert ble det slik at enkelte sa: Nei, er den i svart –hvitt? Da gidder jeg ikke å se den.

Jeg tror jeg var fire år første gang jeg var på kino, det var en nokså skummel historie om en rev som brøt seg inn i en hønsegård og tok livet av en høne. Jeg kan stadig se for meg reven med hønen i kjeften. Jeg begynte å storgråte og vi måtte forlate kinoen. Siden husker jeg vi så en del danske filmer som het «Far til fire». Så var det filmene om Helan og Halvan, den ene tykk og den andre tynn, og begge to like klossete, og tegnefilmer med Donald Duck og Mikke Mus, og med Hakke Hakkespett. Senere kom filmer om de tre musketerene og og om Greven av Monte Christo, og om Zorro, mannen med den sorte masken. Det meste var i svart-hvitt.

Å gå i teater var litt mer sjeldent, men det gjorde desto større inntrykk på meg.
Også da jeg ble tatt med i teateret første gang var jeg ganske liten.

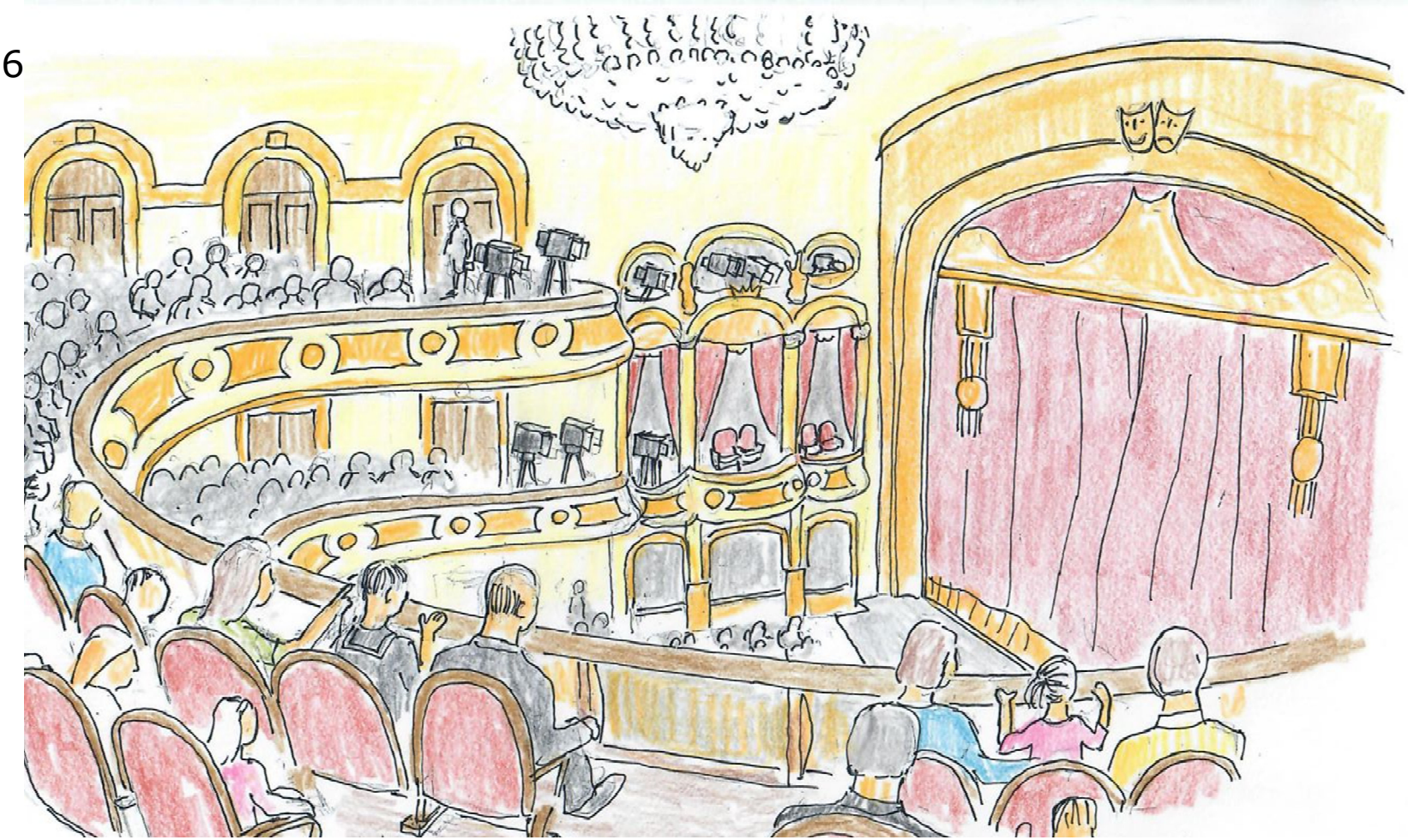

Jeg husker ingenting av selve teaterstykket. Men jeg ble fullstendig fanget av alt det andre: Den store salen, den enorme lysekronen, det store sceneteppet, den magiske forventningen som rommet var fylt av, og hvordan alt ble forandret når stykket begynte: At det ble mørkt i salen, teppet gikk opp og vi fikk se inn i en annen verden.

En verden der alt mulig kunne skje, og alt kunne forandres. Der vi kom til forskjellige steder, selv om det fortsatt på en måte var det samme stedet. Der det på ubegripelige måter skiftet mellom lys og mørke, der det var musikk som jeg heller ikke forstod helt hvor kom fra.

Jeg var fullstendig grepet av teaterets magi fra aller første besøk, og det grepet på meg har teateret beholdt så lenge jeg har levd.

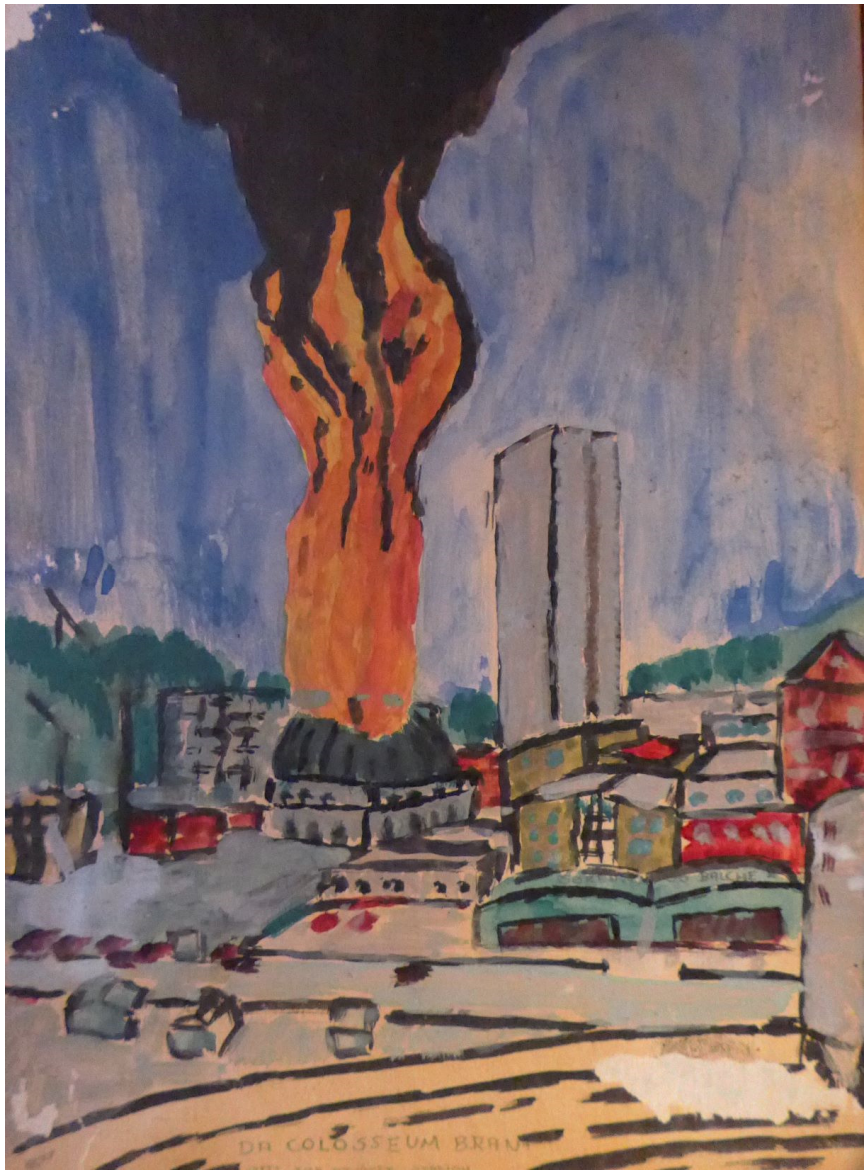

Colosseum kino var da som nå den største kinobygningen i Norge, og det var noe helt spesielt å gå der og se de store filmene på det enorme lerretet de har der, slike som «Jorden rundt på 80 dager» og «Ben Hur» der Charlton Heston kjørte et firspann med hvite hester på en veddeløpsbane i det gamle Roma,

Men om morgenen den 15.februar 1963 brøt det ut brann i Colosseum kino. Da var jeg på Frogner stadion, 300 meter unna. Vi hadde gymtime og skulle gå på skøyter der. Men det ble ikke gått mye på skøyter den dagen. Vi ble stående helt fjetret øverst på tribunen og stirre på det dramatiske som pågikk rett oppe i gaten.

Denne brannen var en av de største brannene som har vært i Oslo etter krigen.

Da vi kom dit så vi at det kom røyk ut av toppene på kuppelen, og at det var brannmenn som stod på en stige opp mot kuppelen og sprøytet vann. Men etter bare noen minutter skjedde det helt utrolige, den enorme kuppelen, 42 meter i diameter, revnet som en ballong som noen hadde blåst for mye luft inn i, og i samme øyeblikk stod flammene like høyt som det høye kontorbygget rett ved siden av. På tegningen min la jeg på litt og lot dem like godt gå dobbelt så høyt, men det er altså en overdrivelse.

Brannmennene som hadde stått på stigen klarte akkurat å rømme unna flammehavet. Det var ingen mennesker som omkom i brannen, men bygningen ble totalskadet. Men allerede høsten 1964 var den ferdig bygget opp igjen og ble tatt i bruk på ny.

Faren til far, Bess, hadde startet en jernvareforretning for mange år siden (ca 1900). Den lå nederst i Rosenkrantzsgaten like ved Rådhuset. På fortauet utenfor stod det noen år en stor hammer som reklame for forretningen. Den skal ha blitt kalt for «hammeren til Amble». Det er tante Ingeborg som har fortalt meg om den, jeg kan ikke huske å ha sett den selv.

På femtitallet gikk Skillebekktrikken gjennom Rosenkrantzsgate, over Rådhusplassen og gjennom Ruseløkka ut til Skillebekk.

Innerst i butikken fantes et lite avlukke som var kontoret til far og frøken Olsen. Far satt og regnet på en regnemaskin mens frøken Olsen satt og skrev på en skrivemaskin.

Frøken Olsen hadde ikke noe fornavn, hun het bare frøken Olsen, helt til hun en dag giftet seg med en mann som også het Olsen, og da begynte hun å hete fru Olsen. Av og til fikk jeg lov å prøve å skrive på maskinen hennes,.

Men det var nokså vanskelig, for bokstavene satt på noen metallarmer som filtret seg inni hverandre hvis man skrev litt fort. Frøken Olsen var veldig flink til å skrive fort på den uten at bokstavene filtret seg inn i hverandre.

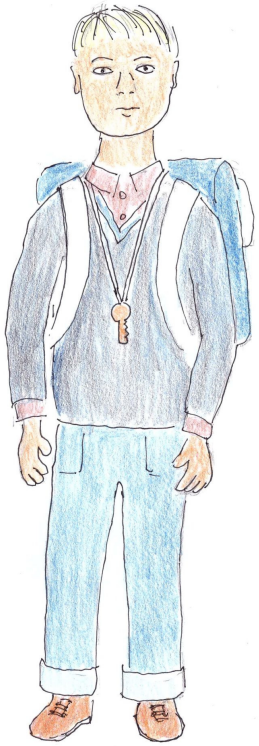

Mor og far strevde litt med å få pengene til å strekke til. Det var nokså dyrt å bo i den store leiligheten, og det kostet en del å ha fire barn. Det var ikke så ofte at jeg fikk nye klær. Det meste jeg gikk i var ting jeg hadde arvet etter Anders og Arnt når de hadde vokst fra det.

Når far hadde fått lønning satt mor gjerne en kveld og fordelte pengene i forskjellige konvolutter som det stod «husleie», «strøm» , «telefon» og slike ting på. Det var for at hun skulle kunne få oversikt over hvor mye penger vi hadde igjen til å kjøpe mat og slikt for.

For at vi skulle få litt bedre råd begynte mor å jobbe igjen den sommeren jeg fylte åtte år. Hun begynte som sentralborddame i et reisebyrå. Det betød at hun tok i mot alle telefonsamtalene fra folk som ringte til reisebyrået, og koplet dem videre til dem de skulle snakke med.

Dette medførte at det vanligvis var en tom leilighet som ventet meg når jeg kom hjem fra skolen. For å komme inn måtte jeg ha egen nøkkel. Den hadde jeg i en snor rundt halsen. Jeg var blitt et «nøkkelbarn».

Det hendte jo av og til at jeg glemte å få med meg nøkkelen når jeg gikk hjemmefra om morgenen, eller at jeg mistet den i løpet av dagen. Da var det fint at jeg kunne gå til vaktmesteren og få hjelp. For han hadde et skap med nøklene til alle leilighetene i gården, så han kunne låne meg den til vår leilighet. Han var en godmodig mann, og pleide å flire litt de gangene jeg kom og ikke hadde nøkkel.

Vaktmesteren het Knut Tærum og bodde alene i en leilighet nederst i A-oppgangen. Han var ikke som andre vaktmestere jeg har hørt om, slike som er sure og gretne og ikke liker barn. Tvert om, han var alltid blid og hjelpsom, særlig mot oss barn. Og han elsket jobben sin. Han var i gang sent og tidlig, han klippet plener og beskar syrintrær, han ordnet med oljefyren slik at vi fikk varmt vann i radiatorene og kranene, han måkte snø og strødde sand. Og hver gang det var en kran som dryppet eller et sluk som hadde tettet seg, så var det bare å ringe til Tærum, og kort tid etterpå var han på døren i kjeledress og med verktøykassen sin.

Men det at mor var begynt å jobbe betød ikke bare at jeg måtte ha egen nøkkel og låse meg inn i tom leilighet når jeg kom hjem. Jeg fikk også en rad med plikter og oppgaver.

For det første: hver dag når jeg kom fra skolen måtte jeg gå innom melkebutikken og hente en tung trillebag med melkeflasker og brød og sånt, og slepe den med meg hjem opp hele bakken Vi var seks mennesker, og vi drakk veldig mye melk.

For det andre måtte jeg blande melken. På den tiden fantes det ikke lettmelk. Det var bare helmelk og skummet melk. Helmelken var for fet og skummetmelken var for mager. Så for å få melk som var passe fet, kjøpte vi like mange helmelk som skummet. Når jeg kom hjem med melkeflaskene var det første jeg måtte gjøre å blande melken slik at den ble riktig. En halv liter av helmelken over i et målebeger, så halvparten av den første skummete over i den halve helmelken, og så videre med resten av flaskene, og til slutt den første halvliteren med helmelk over i den siste skummetflasken.

Så satte jeg alle melkeflaskene inn i kjøleskapet, og satte meg til å spise manna eller cornflakes med melk og syltetøy. Manna var ristede havre– eller hvetekorn, men vi kalte det manna for det var fortere å si, og så var det godt.

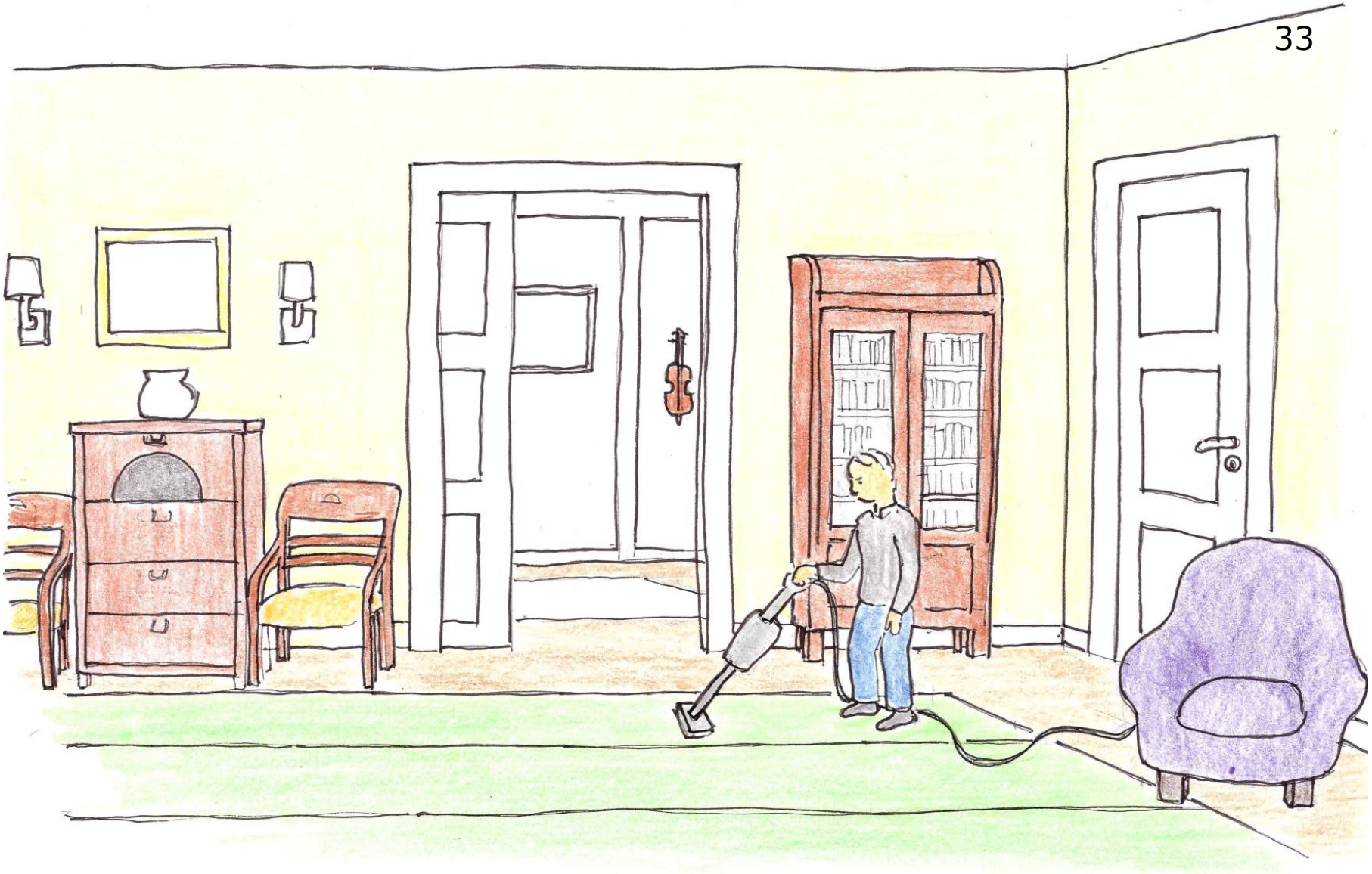

For det tredje hadde mor også vanligvis skrevet en lapp til meg med forskjellige oppgaver jeg måtte gjøre.

I de fleste tilfellene handlet dette om at jeg skulle støvsuge ett eller flere rom.

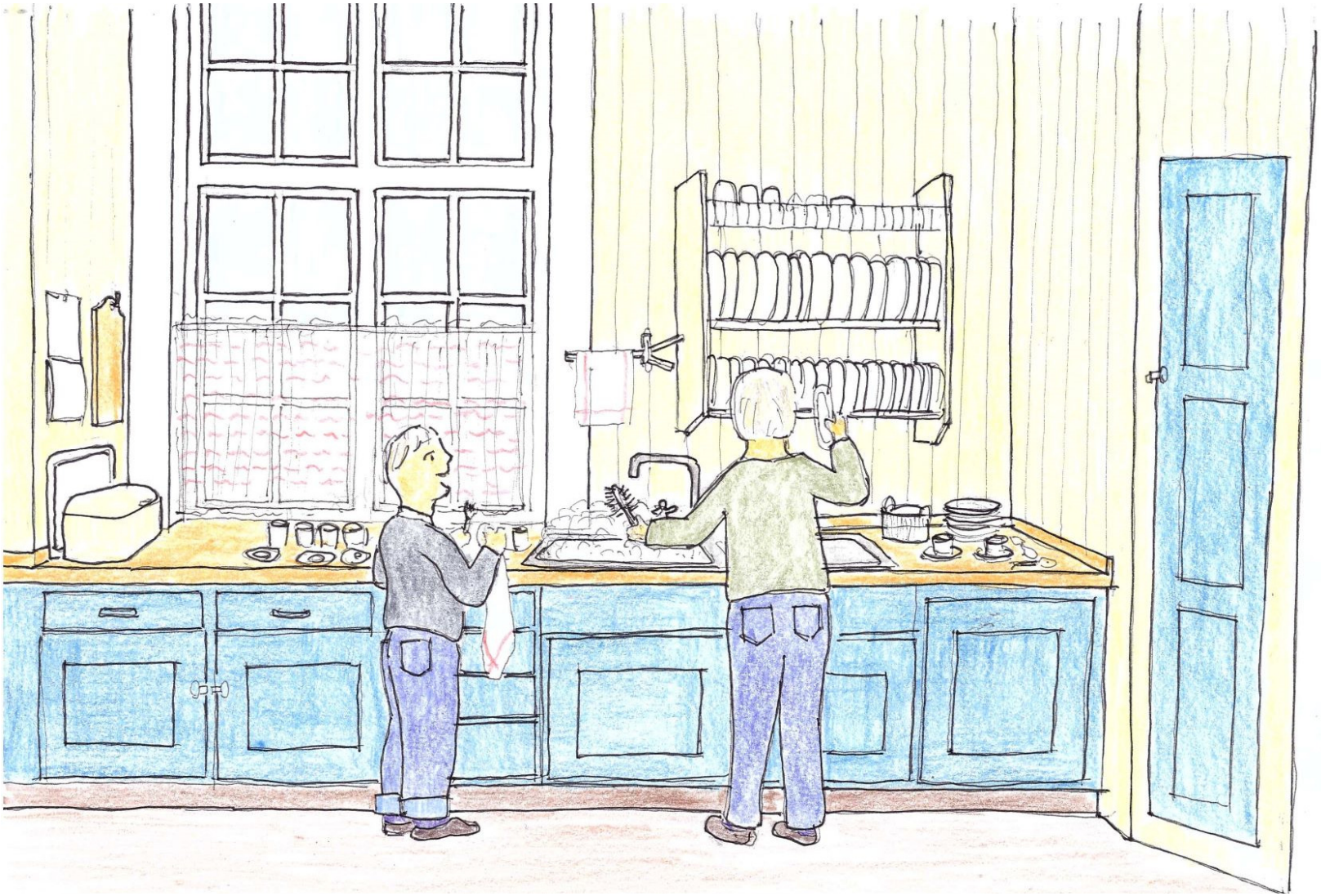

Anders, Trine og Arnt hadde sikkert andre oppgaver som de måtte gjøre, men hva det var husker jeg ikke. Men det var iallfall slik at etter middagen gikk mor og far alltid og la seg for å hvile middagshvil, og da gikk det på omgang mellom oss alle fire å vaske opp.

Når det var Arnt og min tur pleide vi å vaske og tørke annenhver gang. Det var mest krevende å vaske, men på den annen side kunne det være ganske moro med alt skummet som dannet seg i oppvaskkummen.

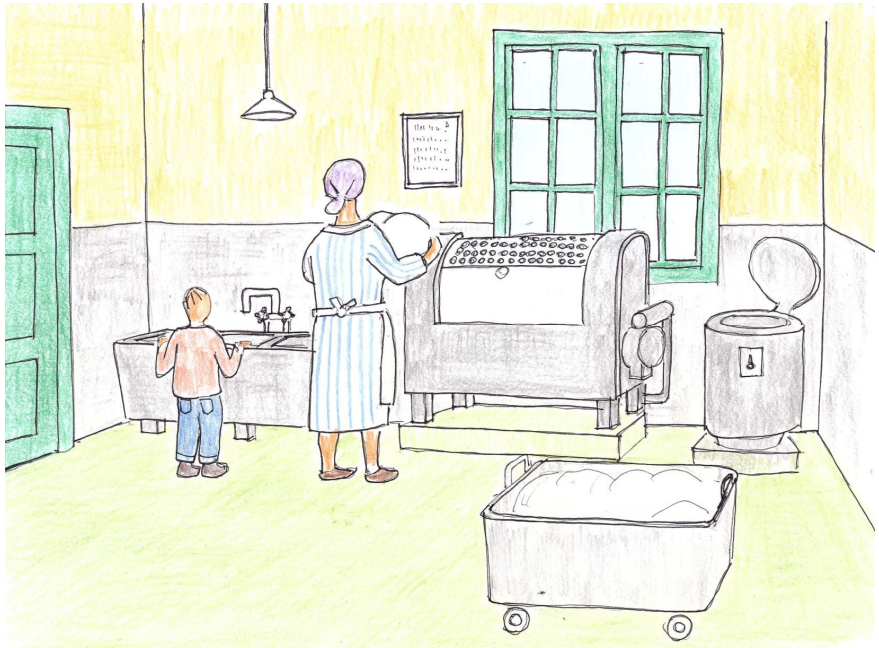

Til å begynne med hadde vi ingen vaskemaskin i leiligheten. Men en gang i måneden kunne vi bruke vaskekjelleren i gården. Det het å ha storvask, og da var mor der nesten hele dagen, og jeg var ofte med henne der nede.

Der fantes det en noen store skyllekummer i betong. Der kunne vi legge tøyet i bløt før selve vasken. Så var det en kjempestor maskin med en blank sylinder inni, den stod på en liten førhøyning. Det var selve vaskemaskinen. Og i hjørnet stod det en rund beholder som het sentrifuge.

Når vi la vått nyvasket tøy oppi den og satte den i gang, begynte den å gå fryktelig fort rundt og da ble nesten alt vannet presset ut av klærne, men helt tørt ble det ikke.

Men etter at tøyet var blitt sentrifugert kunne vi henge det opp i tørkeskapet. Tørkeskapet var kjempestort, og ut av det kunne det dras ut noen svære stativer som vi kunne henge tøyet på, og så kunne stativet skyves inn i skapet igjen. Inne i tørkeskapet var det veldig godt og varmt.

Enda det var nesten 30 store leiligheter i gården der vi bodde, var det ganske få barn der. Men rett rundt hjørnet, på Gimle Terrasse, var det en diger gård der det bodde massevis av barn, og i gaten utenfor var det veldig lite trafikk. Derfor var det nesten alltid masse barn og lekte der.

Det ble hoppet paradis, det ble hoppet tau og det ble syklet. Det ble spilt slåball og håndball og fotball, og det ble lekt sisten og gjemsel. Vi fant alltid noen å leke med på Gimle terrasse.

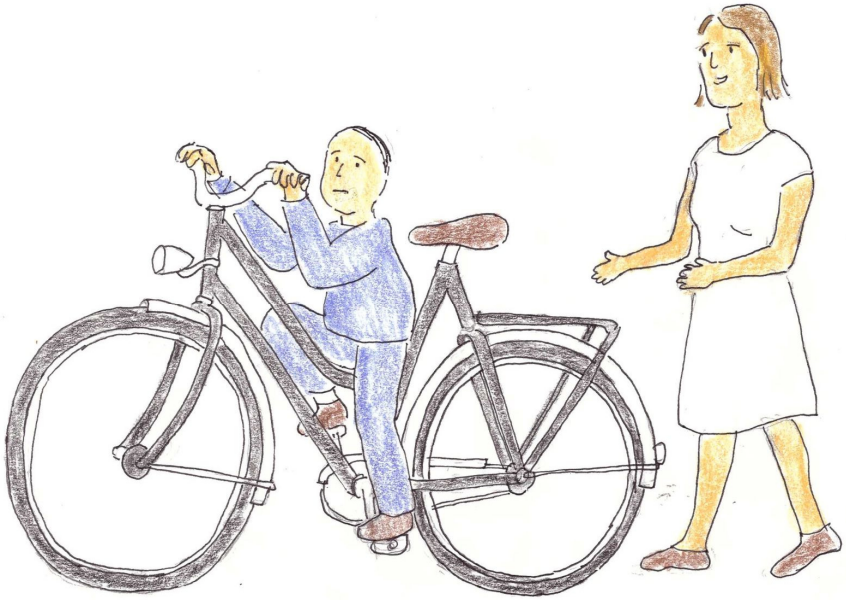

Det var på Gimle Terrasse at Trine lærte meg å sykle. Det skjedde på hennes sykkel, som var en jentesykkel. Det var lettere å lære å sykle på en jentesykkel enn på en guttesykkel, fordi guttesykler hadde en stang fra styret til setet som satt mye høyere opp en på en jentesykkel. Jentesykler hadde ikke slik stang fordi jenter gikk i skjørt og ikke i bukser. Men selv på jentesykkelen var det ikke lett, for jeg var fortsatt nokså liten.

Om vinteren kjørte Arnt og jeg gjerne rattkjelke helt ovenfra krysset med Gimle terrasse ned Thomas Heftyes gate , Elisenbergveien, Tostrups gate og Pihls gate helt ned til Drammensveien, der det gjaldt å bremse i tide, for der kunne vi støte på både biler og Skøyentrikken.

En riktig femøre, med bilde av kong Olav på kronsiden, og en elg på myntsiden.

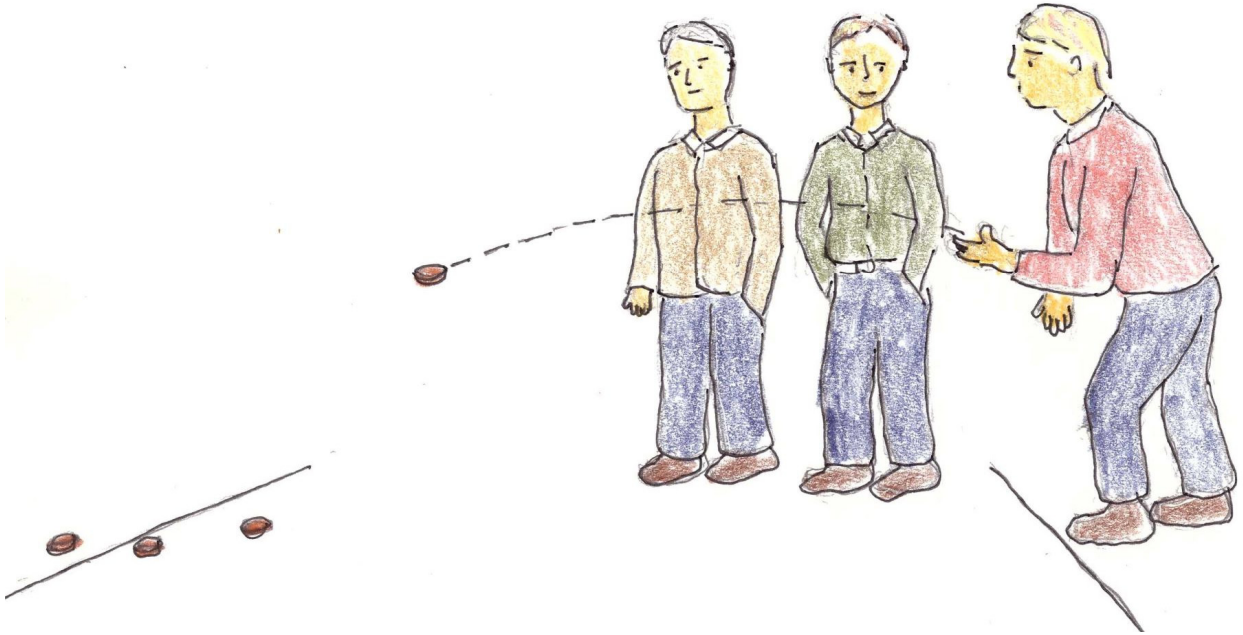

Vi hadde ikke så mye penger. Men de pengene vi hadde var mye mer verdt enn de pengene som finnes i dag. Som en slags lønn for det jeg hjalp til med hjemme, og for at jeg skulle lære å ha ansvar for egne penger, fikk jeg «ukepenger», jeg tror det lenge handlet om fem kroner pr uke. Men fem kroner i 1958 var verdt omtrent like mye som sytti kroner i 2018. En barnebillett på trikken kostet 25 øre, og kinobilletter tror jeg kostet et par kroner. Og det som heter «kronesis» som i dag koster rundt tyve kroner, kostet den gang en krone.

Men en annen og vel så viktig forskjell på pengene da og nå er at den gang fantes det kobbermynter, det var ettører, toører og femører. Det fantes også tiører, femogtyveører og femtiører, men de var sølvblanke slik som kronestykkene.

Det gikk ikke an å kjøpe noe som kostet ett eller to øre den gangen heller. Det var noe som hørte til tiden da far var barn rundt 1910. Men det fantes femøres karameller. Og i tillegg var det noe annet med femørene som gjorde at de stod høyt i kurs blant oss barn.

De var ganske store og tunge, omtrent som tyvekronersmyntene nå. Dermed var de velegnet til å kunne kastes med en viss presisjon. Det la grunnlaget for det svært populære spillet «å kaste på stikka». Dette foregikk mest om våren, og det var mest gutter som holdt på med det.

Vi trakk opp en strek på bakken, og en annen strek noen meter bortenfor. Man skulle stå bak den ene streken og kaste femørene mot den andre, og det gjaldt å komme så nær som mulig.

Den som kom nærmest fikk plukke opp alle femørene som var kastet, de ble da kalt «potten». De skulle så ristes godt og slippes ned på bakken etter at kasteren hadde sagt «kron» eller «mynt». Alle myntene som havnet med den siden opp som han hadde sagt, ble hans eiendom. Deretter fikk nummer to gjøre tilsvarende med det som var igjen, og så videre, helt til alle myntene var fordelt. Noen kunne opparbeide seg formuer på over en krone på denne måten.

Men i 1973 ble store fine femørene erstattet med noen mindre som var helt ubrukelige , og snart var det ikke lenger noen som kastet på stikka.

Når skoleferien begynte, reiste vi alltid ned til hytta på Tjøme. Reisen dit begynte gjerne med at vi tok trikken ned til Vestbanestasjonen, men hvis vi hadde mye bagasje hendte det at vi tok drosje, Da var det ofte at jeg ble sendt ned til drosjeholdeplassen nede på hjørnet «for å hente en bil», som det het. Jeg følte meg nokså kry når jeg skulle snakke med drosjesjåføren og deretter kunne sette meg helt alene inn i drosjen for å kjøre opp til resten av familien som stod og ventet med bagasjen.